

УДК 811.162.1'276

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-38>**Наталія СТАХНЮК,**

orcid.org/0000-0001-9078-9444

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри слов'янської філології та загального мовознавства

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

(Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна) nataliasta2306@gmail.com

ГЕНОЛОГІЯ, СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОЛЬСЬКОГО СЛЕНГУ (НА МАТЕРІАЛІ КОНКУРСУ «МОЛОДІЖНЕ СЛОВО РОКУ»)

У статті розглядається соціолект молоді, який є відкритий, як і вся система мови, охоче збагачується засобами, залученими ззовні, використовує фразеологічні конструкції, запозичені з інших різновидів польської чи інших мов, і надає їм нових значень. Спосіб зіставлення або складання семантично і стилістично віддалених слів надає конструкціям жартівливого, іноді іронічного значення. У статті наголошується, що серед важливих засобів щодо структури та змісту словосполучень у аналізованому матеріалі є також фразеологічні інновації, неофразеологізми та нетрадиційні словосполучення. Молодіжний соціолект відрізняється від загальної мови в першу чергу лексикою. Автор статті підкреслює, що важливою ознакою соціолекту молоді є емоційність лексикону. Серед емоційно насичених можна виокремити гумористичні, іронічні чи комічні слова. У молоді теж є свої улюблені слова, якими вона зловживає. Тут ми маємо справу з лінгвістичною модою. Чисельною групою серед сленгової лексики є також запозичення.

Основними функціями, які виконує молодіжний сленг є конфіденційність та метафоричність, яка є не лише поетичним додатком і риторичною прикрасою, але вона керує мовою і мисленням і є важливою частиною нашої повсякденної мови. Молоді люди часто вживають слова з різними значеннями, це явище ми називаємо неосемантизацією. Неологізми можуть бути семантичними, дериваційними, лексичними або фразеологічними. Багато слів вживаються в мові молоді в зменшувально-пестливій формі.

Авторка статті намагається зруйнувати певні стереотипи та міфи щодо мови, якою послуговується молодь, спробувати донести до своєї аудиторії інформацію про те, що сленг не варто ототожнювати з вульгаризмами та проявами мовної агресії. Матеріал конкурсу «Молодіжне слово року» відображає багатогранність та нестандартність мислення, фантазію, креативність, інноваційність у вербалізації світогляду польською молоддю.

Ключові слова: соціолект, сленг, лексема, молодь, мова, конкурс.

Nataliia STAKHNIUK,

orcid.org/0000-0001-9078-9444

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Slavic Philology and General Linguistics

Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University

(Kamianets-Podilskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine) nataliasta2306@gmail.com

GENEALOGY, STRUCTURE AND FUNCTIONING OF POLISH SLANG (BASED ON THE MATERIAL OF THE “YOUTH WORD OF THE YEAR” CONTEST)

The article describes the sociolect of youth, which is open, like the entire language system, willingly enriches itself with means brought in from the outside, uses phraseological constructions borrowed from other varieties of Polish or other languages, and gives them new meanings. The method of comparison or combining semantically and stylistically distant words gives constructions a humorous, sometimes ironic meaning. The article emphasizes that phraseological innovations, neo-phraseologisms and non-traditional word combinations are among the important tools for the structure and content of phrases in the analyzed material. Youth sociolect differs from general language primarily in vocabulary. The author of the article emphasizes that an important feature of the sociolect of young people is the emotionality of the lexicon. Humorous, ironic or comic words can be distinguished among emotionally saturated ones. Young people also have their favorite words that they abuse. Here we are dealing with linguistic fashion. Borrowings are also a large group among slang vocabulary.

The main functions performed by youth slang are confidentiality and metaphoricality, which is not only a poetic appendage and rhetorical ornament, but it governs language and thought and is an important part of our everyday speech. Young people often use words with different meanings, we call this phenomenon neosemantization. Neologisms can be semantic, derivational, lexical or phraseological. Many words are used in the language of young people in a diminutive and caressing form.

The author of the article tries to destroy certain stereotypes and myths about the language used by young people, to try to convey to her audience the information that slang should not be equated with vulgarisms and manifestations of linguistic aggression. The material of the "Youth Word of the Year" competition reflects the versatility and non-standard thinking, imagination, creativity, and innovation in the verbalization of the worldview of Polish youth.

Key words: *sociolect, slang, lexeme, youth, language, contest.*

Постановка проблеми. Кожна людина володіє багатими лінгвістичними знаннями, які охоплюють також сферу позамовної реальності. Це дозволяє нам розпізнавати певні ситуації та виконувати конкретні ролі, а також пристосовувати свою мовну поведінку до навколишньої дійсності. Спосіб неофіційного спілкування молодого покоління, який зазвичай ідентифікується завдяки оригінальним, чітким, експресивним лексичним структурам, належить до тих сучасних лінгвістичних і культурних феноменів, які заслуговують на ретельний аналіз.

Сучасний молодіжний сленг – явище надзвичайно цікаве але маловідоме, тому варто познайомитися з ним ближче. Ракурс сприйняття сьогодення підлітками значно відрізняється від того, як його бачать старші люди. Це стосується не лише бачення навколишнього світу, але і специфіки мови, яку вони використовують під час спілкування. Чи здатні дорослі люди, представники іншого покоління, правильно інтерпретувати повідомлення, пов'язані з молодіжним дискурсом? Найчастіше – ні. Польський сленг є неоднозначним та барвистим, демонструє багатовимірну картину сучасного світу очима молоді. Незважаючи на те, що ця лексика є дуже змінною, зазнає модифікацій та швидко виходить з ужитку, варто документувати молодіжний соціолект, оскільки в зафіксованому лексиконі можна побачити реакцію на динаміку позамовної реальності: на історичні, політичні, соціальні та культурні зміни.

Аналіз досліджень. Молодіжна мова – це мова субкультури, тобто групи людей, які об'єднані зразками, принципами, нормами, відмінними від загальноприйнятих, що проявляються, наприклад, в одязі та зовнішності. Така мова у лінгвістиці називається соціолектом. Як стверджує Станіслав Граб'яс, соціолекти – це різновиди національної мови, пов'язані з існуванням постійних соціальних груп, об'єднаних чимось спільним. Такі різновиди називають по-різному: мови груп, професійні мови, діалекти громади, сленг, жаргон тощо (Граб'яс, 1993: 223).

Олександр Вілконь представив кілька умов, які повинні існувати для виникнення соціолекту. Це існування соціального середовища, члени якого пов'язані сильними внутрішньогруповими зв'язками, відносна стабільність групи, сильне

відчуття відмінності по відношенню до інших груп, спадкоємність традицій і деякі контакти членів групи, що не обмежуються лише професійними контактами (Вілконь, 2000: 31).

Саме поняття соціолект можна охарактеризувати як різновид мови певного середовища, що виникає в людських спільнотах, пов'язаних певними соціальними зв'язками. Молодіжний соціолект є певним типом загальної розмовної мови. Його також називають іншими словами (синоніми), наприклад, жаргон, сленг, діалект тощо. Немає єдиної соціолінгвістичної термінології для опису мовних різновидів, навпаки – у цьому відношенні панує багатоваріантність, щоб не сказати хаос. І тому для опису мовних різновидів використовуються такі терміни, як: підсистема і соціолект, діалект, жаргон, сленг і навіть молодомова, а також арго. Крім того, робляться спроби впорядкувати цю термінологію різними способами, але найчастіше багато з цих термінів використовуються як синоніми. Що стосується молодіжних соціолектів, Станіслав Граб'яс просуває термін сленг, запозичений з англійської мови, який протиставляється жаргону через комунікативну відкритість першого та закритість другого (Граб'яс, 1994). Специфічна лексика пов'язана з характером діяльності окремих спільнот, тобто неологізми та неосемантизми зумовлені специфікою діяльності кожної субкультури. Тому, як стверджує Ева Колодзеек, тільки на рівні специфічної лексики можна виокремити лексику, характерну для студентів, шанувальників хіп-хопу, фанатів, солдатів чи неповнолітніх правопорушників (Колодзеек, 2005: 35).

Мета статті – визначити загальні тенденції у виникненні та функціонуванні сленгу, представити соціолінгвістичну природу сленгу як явища, показати взаємозв'язок між мовою та культурою та сформулювати домінуючі риси дискурсу молодого покоління, які формують мовно-стильовий стандарт польської мови.

Виклад основного матеріалу. Молодіжне слово року (скорочено MSR) – щорічний конкурс, організований Науковим видавництвом PWN у співпраці з проектом "Słowa klucze" в рамках програми "Ojczysty – dodaj do ulubionych" (Młodzieżowe Słowo Roku, 2023). Конкурс має на меті визначити найпопулярніші серед молоді слова, терміни чи вирази. Вперше конкурс

організовано у 2016 році. Йому передує загальнонаціональний плебісцит на слово року, що організовувався упродовж 6 років. Щороку до цього заходу долучається багато молодих людей, які мають можливість запропонувати слово, яке, на їхню думку, заслуговує на таку відзнаку. Сам плебісцит показує, що мова є чимось живим, бо ми нею описуємо дійсність, яка нас оточує. Як і світ – він постійно змінюється, так і словниковий запас, яким ми користуємося, постійно збагачується новими лексемами чи запозиченнями. Таким чином, ця ініціатива є основою для численних лінгвістичних аналізів, які дають змогу проілюструвати безперервну еволюцію польської мови.

У конкурсі не обов'язково виграє пропозиція, подана найбільшою кількістю учасників. Переможців цього плебісциту обирає журі, яке оцінює оригінальність, винахідливість, креативність та мовну правильність поданих пропозицій. Згідно з положенням, до конкурсу не допускаються слова, які за результатами аналізу журі були визнані вульгарними, образливими, такими, що містять неприйнятний зміст, розпалюють нетерпимість / насильство, належать до мови ворожнечі чи порушують правила етикету. Так, журі плебісциту вирішило не обирати слово-переможця у 2020 році. Адже, конкурс, який упродовж кількох років був своєрідною грою з мовою і слугував для рефлексії, у 2020 році став ареною нечесної боротьби на словах – найчастіше зголошувалися вульгарні слова, які висміювали конкретних людей, погляди, чи стать. Слова, які вже отримали відзнаку в попередніх роках, також вилучаються з конкурсу.

Метою акції є вибір найцікавіших та найпопулярніших серед молоді слів, термінів чи виразів. Це можливість для нас пограти з польською мовою та поміркувати над постійними змінами, які в ній відбуваються. «Ми хочемо, щоб плебісцит викликав позитивні емоції, проходив у доброзичливій атмосфері та з дотриманням принципів доброго тону. Ми надаємо велике значення тому, щоб правила відбору слова-переможця були максимально справедливими та зрозумілими для всіх», як зазначає журі конкурсу (Młodzieżowe Słowo Roku, 2023).

Здавалося б, дріб'язковий конкурс на «Молодіжне слово року» яскраво показує, наскільки великий вплив на формування мови мають його користувачі – включно з молоддю, роль якої в таких процесах часто не помічається. Більше того, завдяки таким ініціативам вони мають шанс показати, що політична свідомість – це не лише сфера дорослих, що найбільше проявилось у 2020 році.

Дериваційний потенціал молодіжного сленгу.
Термін деривація у словотворі означає процес, який використовується для створення лексем за допомогою формантів. Методом суфіксації утворено, наприклад, такі слова: *alternatywka* – дівчина з альтернативними смаками та поведінкою; *konserwatywka* – вживається на протилежному «*alternatywka*»; *jesieniara* – фанат осені, людина (чоловік чи жінка), яка любить осінню пору року; *zodiakara* – вірить у силу знаків зодіаку і любить про це говорити. Чоловічі еквіваленти цих назв зустрічаються дуже рідко: «*jesieniarz*», «*alternatywek*» або «*alternator*». Інша назва, яка часто зустрічалася серед кандидатів на переможця конкурсу у формі жіночого роду, – *koniara*. *Koniarz* і *koniara* позначали когось, хто захоплюється конями, постійно про них говорить, викладає їхні фото в соцмережах; *foliarz* – прихильник теорії змови, а також противник вакцинації; *betoniarz* – джерелом даної лексеми, ймовірно, є абсурдні вислови з двох короткометражних фільмів, опублікованих на YouTube; швидше за все, слово стосується професії, але може асоціюватися з повною людиною.

Для парадигматичної деривації характерним є те, що різниця між похідним і базовим словом полягає лише в різниці флексії, наприклад: *ubaw / zabawa / ubawić się* – розвага, розважатися; *rewex* – від «*rewnie*»; *zwyklak* – *zwykły człowiek*; *normik* – *normalny człowiek*.

Регресивна деривація – характеризується редукацією основного слова словотвірною морфемою, наприклад: *spoko* (*sproch, sproczko*) – вживається у таких значеннях: 1) заклик зберігати спокій, 2) частка, що виражає дозвіл або схвалення; *ogar / nieogar* (від «*ogarnać*») давно означало метафорично «розуміти», не лише у сленгу, а й у загальноживаному варіанті мови. Сьогодні набуває все більшої популярності в сленгу та має ширше значення «можу впоратися», означає керувану / неконтрольовану ситуацію, або людину, яка здатна / не здатна впоратися з цією ситуацією.

Альтернативна деривація. У такий спосіб часто утворюються емоційні лексеми, наприклад: *smakówa* від «*smaczne*»; *żenadówa* від «*żenujące / żenada*» – сором; *dziękówa* «*dziękuję*»; *spadówa* «*spadaj*»; *eluwina* – привітання, результат трансформації слова від *halo/elo* до *ełow*. Варто зазначити, що типовий іменниковий суфікс *-ówa*, як скорочення і аугментатив від *-ówka*, давно перестав обмежуватися конкретними назвами (*kranówa* – *woda z kranu*) та назвами осіб (наприклад, *gościówa*). Тому, форма *eluwina* в принципі, повинна писатися з *ó*, але молодь, яка викорис-

товує це слово, ймовірно, вже не знає про це, адже конкурсі з понад 1300 заявок лише 25 записів через ó.

Наведені вище приклади свідчать про те, що словотвірна активність питоми польських суфіксів відносно висока. Можна побачити, що ці приклади охоплюють різні сфери життя молоді. Переважно це наступні категорії: дозвілля, любов, школа та університет. Основою для творення таких лексем є, звичайно, те середовище, в якому молоді люди живуть, чим займаються тощо.

На думку А. Кемпінської словотвірна активність суфікса -ka є більш продуктивною порівняно з іншими формантами. Оскільки категорія творення фемінітивів значно послабилася, роль суфікса -ka у цій функції також зазнала змін. Можна стверджувати, що творення жіночих особових назв є спробою уникнення дискримінації. Однак це доволі оманливий спосіб, оскільки «такі назви завжди будуть похідними від форм чоловічого роду. Натомість у повсякденному мовленні домінуючими залишаються традиційні форми (Кемпінська, 2022).

Універбізація як особливий метод створення лексичних інновацій. Універбізація – це механізм, за допомогою якого словосполучення (іменник + прикметник), замінюються однією лексемою, напр. (statek parowy – parowiec, łódź motorowa – motorówka, złodziej kieszonkowy – kieszonkowiec). Можна також сказати, що це один із способів скорочення слів, який, однак, має подвійний характер: формальний і семантичний. Формальний аспект полягає в тому, що з двох елементів словосполучення прикметникова частина стає підметом нової лексеми (parow-, kieszonkow-, motorow-), а іменна частина представлена суфіксом. З іншого боку, семантичний аспект ґрунтується на тому, що той самий зміст слова тепер розкривають не два слова, а одне: boomer – іронічне ім'я для літньої людини, представника покоління бебі-буму, тобто народженого в 40–60-х роках минулого століття; sześćdziesiąta – донощик, відповідно до ст. 60 Кримінального кодексу про надзвичайну поблажливості для особи, яка вчинила злочин та розголошує відомості про інших злочинців; dwudziónek – п'ятниця та субота, тобто вихідні; smartwica lub smarfica – хвороба смартфона; wielepek «wie lepiej» – особа, яка вважає, що знає краще за інших; ziom – скорочення від слова ziomiek, означає «друг», але часто вживається в іншому контексті (ziomek – це той, кого ми поважаємо, схожий на нас або не чужий нам, часто використовується в хіп-хоп піснях); nauca – скорочене «na razie», фраза, яка використовується

для прощання, вимовляється з англійським акцентом; śpiulkolot – 1) місце для сну. Слово пов'язане з мемом, śpiulkać означає «спати»; 2) буквально «літак для сну», «спальний борт». Часто використовується по відношенню до тварин, коли вони дрімають – тоді ми говоримо, що вони «boardinguja do śpiulkolotu», тобто готуються до сну.

Абревіація вважається одним із найважливіших внутрішніх процесів мови, у якому відображено тенденцію до мінімізації зусиль мовця. Як зауважила Т. Карповіч, якщо молодь може вибрати, як представити певну інформацію, вона, очевидно, обере найменш складну форму, найпростішу у використанні, хоча це не означає, що найкоротше можливе повідомлення є найкращим. Важливо, щоб повідомлення було зрозумілим з застосуванням якомога менших зусиль та ресурсів. Вищезазначений принцип економії мови призводить до появи нових абревіатур, під цим терміном слід розуміти: слова, створені скороченням принаймні двослівної конструкції.

Істотним, перш за все, є функціонування абревіатури в мові: як новостворене слово (іменник) вона має власну фонетичну форму. Абревіатура також набуває власних флективних та синтаксичних ознак: YOLO – you only live once; LOL – lots of laugh, початково це іменник, який називає ситуацію, але також може функціонувати як прикметник, прислівник, вставне слово та навіть виступати замість дієслів; RIGCZ – rozum i godność człowieka, часто використовується іронічно, але має важливе значення; IMO – in my opinion, що означає «на мою думку»; SUS – скорочення англійського «suspect» або «suspicious» – підозрілий; NPC – звичайна, нічим не примітна людина; від «non-playable character», термін із рольових відеоігор, у яких він означає персонажа, керованого комп'ютером, а не іншого гравця; beka (beczka, bekowy) – асоціюється і з бочкою сміху (beczka śmiechu), і з англійським back, але швидше за все воно походить від абревіатури виразу bez komentarza – В.К. та додається до жартів на дискусійних форумах. Тому можна припустити, що ця абревіатура, а точніше її звукова форма, мала зміст «це смішно», а отже, вона почала використовуватися і в інших комічних ситуаціях (Хачинські, 2007: 23–24).

Окремо варто виділити емотікони: Iks de/XD – цей вираз походить від графічного смайлика «XD». Якщо раніше він використовувався як широка посмішка лише в Інтернеті, то зараз його вживають практично в будь-якій ситуації – як у віртуальному, так і в реальному світі. Іменник XD, який також може виконувати роль знака оклику, частки, невідмінюваного прикметника чи

прислівника, створено як поєднання букв, що графічно символізує посмішку. Може також писатися як *iksde*. Належить переважно до письмової мови соціальних медіа, але також з'являється в розмовній мові. У польській мові поширилося, ймовірно, кілька років тому. В англійській мережі XD функціонує з 2003 року, перший запис у словнику сленгу *Urban Dictionary* (*Urban Dictionary*, 2022). Поєднання літер X і D (XD), якщо повернути їх на 90 градусів вправо, має вигляд посмішки і приружених очей. Іншими словами, це графічне зображення вибухового сміху. Хтось використовує XD, щоб закінчити речення, замінюючи таким чином популярні смайлики, а хтось висловлює таким чином позитивні емоції тощо. Звичайно, є люди, які використовують XD просто так, без жодного раціонального пояснення, керуючись модою. *PogChamp* – висловлює задоволення, схвалення, констатацію того, що щось круто, але також недовіру, здивування, радість і задоволення. Початково функціонував як емотікон в чатах на *Twitch.tv*. На ньому зображено обличчя стримера *Gootecks* (*twitch.tv/gootecks*). *UwU* – смайлик означає щось миле, симпатичне, виражає теплі емоції. В англійській мові цю аббревіатуру було створено шляхом скорочення фрази: *Unhappy without u*. Один із словників іноземного онлайн-сленгу описує смайлик як *Happy Anime Face*. *UwU* представляє обличчя, на якому «U» – прикриті очі, а «w» – рот, що нагадує мультиплікаційний стиль аніме, манга.

Запозичення як джерело збагачення молодіжного словника. У сучасній польській мові є запозичення з різних мов, але найпопулярнішою є англійська, яка поширилася на міжнародному рівні. Англіцизми – це слова, фрази або синтаксичні конструкції, взяті з англійської мови або створені за її зразком (Дубіш, 2001: 81). Група, яка найчастіше вживає англіцизми – молодь. У підлітків не виникає ані найменших проблем з розумінням окремих англійських фраз, що з'являються під час розмови з однолітками. Це, безумовно, пов'язано з тим, що англійська мова є одним із обов'язкових предметів, який викладають у школах та університетах. Молодь інтенсивно вивчає його не лише в школі, а й під час перегляду фільмів, телевізійних передач чи слухання пісень. Можливо, щедро приправляючи свою мову запозиченнями, підлітки хочуть проявити гарне володіння мовою, знання її культури, що дозволяє підвищити свою самооцінку. Тому лідерами серед запозичень у молодіжному соціолекті є саме англіцизми, наприклад: *najsik* – запозичене та адаптоване слово *nice* з англійської

мови; *cringe* (польською теж *krindź*) – дослівно «сором», ситуація, яка сильно не відповідає обставинам, бентега; *ez* – «легко» (від англійської вимови слова «easy»); *rel* – «відчуваю те саме», скорочення від англійського «*relatable*»; *sheesh* – вираження подиву, здивування; *łymyn* – жартівливий термін для жінок, які поводяться нерационально; *slay* (анг. «*slay*» – нищити, руйнувати; щось, що приголомшує, вражає, викликає захоплення або хтось, що вражає, наприклад, привабливою зовнішністю); *melanż* – сьогодні вживається на позначення «вечірки», походить від французького «*mélange*» (поєднання, суміш). Існує думка, що слово «*melanż*» у значенні «пятика» пов'язане з образом блювоти, яка часто має місце після подібних вечірок.

Нові запозичення в основному задовольняють номінативні потреби молоді, коли іноземна назва приходить до нас разом із новою, досі невідомою річчю чи явищем. Але, на думку Р. Пшибильської, популярність запозичень сьогодні також пояснюється й іншими чинниками: снобізм авторів висловлювань, які підвищують самооцінку, прикрашаючи текст іншомовними виразами, мода на все, що пов'язане з американською культурою, занепадаюча компетентність авторів з точки зору рідної мови, механічний і занадто дослівний переклад (Пшибильська, 2002: 519). Отже, як бачимо, до найбільш поширених у молодіжному соціолекті запозичень належать саме англіцизми. Однак, молодь залишається відкритою і на інші мови та охоче збагачує свій словник, тим самим інтернаціоналізуючи його.

Роль вторинної номінації в оновленні сленгу. Найважливішим способом збагачення сучасної польської лексики є надання нового значення словам, які вже є в мові. Це явище називається неосемантизацією. Понад 30% лексем у молодіжному соціолекті є неосемантизмами. Розглянемо приклади: *sztos* – щастя, щось хороше. Це слово сягає коренями початку 20-го століття, давно присутнє в жаргоні і злочинців. Слово запозичене з німецького «шттовхання»; і спочатку, мабуть, означало вдалий удар у більярді. У 1980-х роках це слово рідко вживалося. Можливо, його нинішня популярність пояснюється виходом на екран фільмів під такою назвою. Ще приклади: *gak* – щось погане; *banger*, *balet*, *wiksa* – шалена вечірка; *retarda* – щось дивовижне, унікальне; *kisnąć* – сміятися над чимось; *nitka* – пост у Facebook, під яким у коментарях користувачі мережі Інтернет розміщують контент, пов'язаний із темою, зазначеною автором посту; *baza* – це визнання, вияв схвалення та позитивних емоцій; *essa* – означає

радість, але також «щось легке»); *gituwa* – позитивний термін для іншої людини (походить від слова “*git*”, що означає «чудово»); *koх / koks* – слово з багатьма значеннями: щось чудове, але також «кокаїн», «стероїди» або людина, яка приймає стероїди; *mgozi* – реакція на щось незручне, сором; *twoja stara* – функціонує як несхвальна відповідь на запитання: хто? або будь-яке інше висловлювання; *gigachad* – ідеальна, гідна захоплення людина; *кто рута?* – питання, що виражає відсутність інтересу до змісту даного повідомлення; *odklejka* – стан відірваності від реальності; *opusa* – прихильник росії у війні з Україною; *roketon* – людина, що відрізняється надто екстравагантною, незвичайною, колоритною зовнішністю; *robi wrazenie* – буквальный або іронічний спосіб вираження подиву чи захоплення; походить на відео на YouTube; *masny / masno* – епітет, розмовне слово, що може означати: добре, доречно, класно, на думку деяких: жирно; *tozalezuzm* – це слово асоціюється з youtube-каналом Шимона Пенкалі «Війна ідей» і набула значного поширення саме завдяки йому, визначення *tozalezuzmu* – це «ніщо не є таким, яким здається»; *hajs* – гроші. Що стосується етимології слова *hajs* (однак 100% впевненості в цьому немає), то воно може бути пов’язане з німецьким словом *heiß* [вимовляється *hajs*] «гарячий». Німецький вислів *heißes Geld* буквально означає «гарячі гроші», отже, польський іменник *hajs* є скороченою фонетичною формою прикметника *heißes* (від *heiß*). Початково у польській мові це слово означало «гроші, зароблені або отримані нечесним шляхом» (наприклад, вкрадені), від яких потрібно було якомога швидше позбутися. Отже, спочатку *hajs* мало принизливе значення. Лише з часом воно трансформувалося до нейтрального значення.

Вартою уваги є лексема *odjanierawlic / odjanierawlac*. Оскільки це слово напряму асоціюється з Іваном Павлом II, воно може викликати непорозуміння і суперечки. Найбільш типовим контекстом є вживання у питаннях типу “*Co tu sie odjanierawla?*”. Це дієслово зазвичай використовується не як блюзнірство чи вияв антицерковних поглядів, а як природна реакція на розповсюджений у публічному просторі зовнішній культ. Молодь і молодіжний сленг цілком природньо повстають проти різних публічно пов’язаних наративів: правих і лівих, релігійних і ліберальних тощо.

Ще один цікавий приклад слово *Dzban* – 1) хтось не дуже розумний, безталанний, незграбний; ще одна метафора, яка порівнює людину, яку негативно оцінюють, із посудиною (наприклад, кришкою, чайником), образна і дуже попу-

лярна. Останнім часом, мабуть, найрозповсюдженіша серед багатьох термінів із таким значенням; 2) кожен може бути «дзбаном». Для цього достатньо зробити те, що не сподобається іншому співрозмовнику. Однак, це слово не є смертельною образою, а навпаки – має жартівливий та дещо провокаційний підтекст.

Висновки. Молодіжний соціолект дозволяє підліткам ефективно спілкуватися з оточенням. Молодь самостійно створює власну мову, яка чітко підкреслює її відокремленість від решти оточення, а може навіть і світу. Молодим людям набагато простіше користуватися сленгом, тому що завдяки йому вони можуть за короткий час донести один одному більше інформації, ніж звичайною побутовою мовою, яка для них не дуже цікава і нудна, занадто складна. Для сленгу характерна насамперед експресивність, яка найчастіше виражається за допомогою яскраво забарвлених емоцій. Зазвичай вони спрямовані на людину, предмет або явище. Завдяки йому в мові утворюються неологізми. Секретність входить у жаргон підлітків, оскільки йдеться про навмисне кодування певної інформації та збереження її в таємниці від батьків, учителів. Важливою ознакою молодіжного діалекту є синонімія. Вона полягає в тому, що одне конкретне слово має багато різних значень, схожих між собою. Часто молоді люди спілкуються один з одним на сленгу в першу чергу для того, щоб говорити коротше – використання такої процедури називається мовною економією. Молоді люди ефективно використовують мовну гру, додатково вносячи різні гумористичні елементи у власні висловлювання.

Кожне вербальне повідомлення має своє значення. У молодіжному сленгу його тлумачення є багатоаспектним і іноді важко зрозумілим для сторонніх. Молодіжний сленг додатково збагачує розмовну польську мову, надаючи їй зовсім іншого значення. Зупинити цей надзвичайний процес неможливо. Схильність до яскравих словесних сигналів – у тому числі завдяки широкому використанню цифрових засобів комунікації – сприяє великій популярності таких ініціатив, як плебісцит Молодіжне слово року.

Мова підлітків не завжди повинна асоціюватися лише з використанням ненормативної лексики, адже в ній є й позитивні терміни. Як видно з наведених у роботі сленгових виразів, мовний репертуар молоді величезний і постійно зростає. Молодь створює власну ідентичність через мову, якою вона користується. Молодіжний соціолект використовується для вираження гарного

настрою, але часто він базується не на порожніх чи поверхневих жартах, а підкріплений гумором, поєднаним з критикою навколишньої дійсності, що часто переходить у сарказм. Крім того, сленг є, мабуть, єдиним неконфліктним засобом, що дозволяє молоді висловити своє невдоволення і збентеження. Знімаючи стрес, сленг виконує терапевтичну функцію.

Підсумовуючи, можна сказати, що мова молоді була, є і буде. Це є певною ознакою віку Мову важко контролювати, якщо це взагалі можливо. Проте треба старатися, адже навіть сленг не мусить мати ознаки обмеженого коду, а його основною рисою не мусить бути вульгарність, що й декларує та всіляко популяризує конкурс на молодіжне слово року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Chaciński B. Totalny słownik najmłodszej polszczyzny. Kraków : Znak, 2007, 400 s.
2. Dubisz S. Polszczyzna XX wieku: ewolucja i perspektywy rozwoju. Red. Dubisz S., Gajda S. Warszawa : Elipsa, 2001, 247 s.
3. Grabias S. Język w zachowaniach społecznych. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994, 384 s.
4. Grabias S. Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty. Encyklopedia kultury polskiej XX wieku, T. 2, Współczesny język polski, red. Urbańczyk S., Kucala M. Wrocław – Warszawa – Kraków, 1993, 659 s.
5. Kępińska A. Pani Prezydent czy Prezydentka? URL: <http://www.tkj.uw.edu.pl/art/pani-prezydent> (дата звернення: 12.06.2023)
6. Kolodziejek E. Człowiek i świat w języku subkultur. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2005, 274 s.
7. Przybylska R. O najnowszym języku polskim. „Polonistyka” 2002, nr 9, s. 519.
8. Urban Dictionary. URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=online%20slang> (дата звернення: 21.06.2023)
9. Wilkoń A. Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny. Katowice: Uniwersytet Śląski, 2000, 117 s.
10. Młodzieżowe słowo roku. URL: <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/Regulamin;202302.html> (дата звернення: 05.06.2023)

REFERENCES

1. Chacinski B. (2007) Totalny słownik najmłodszej polszczyzny. [A complete dictionary of the youngest Polish language] Krakow, Znak, 400 s. [in Polish].
2. Dubisz S. (2001) Polszczyzna XX wieku: ewolucja i perspektywy rozwoju. [Polish language of the 20th century: evolution and development prospects] Warszawa, Elipsa, 247 s. [in Polish].
3. Grabias S. (1994) Język w zachowaniach społecznych. [Language in social behavior] Lublin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 384 s. [in Polish].
4. Grabias S. (1993) Środowiskowe i zawodowe odmiany języka – socjolekty. [Environmental and professional varieties of language – sociolects] Wrocław – Warszawa – Krakow, 659 s. [in Polish].
5. Kępińska A. (2007) Pani Prezydent czy Prezydentka? [Madam President or Presidentka?] URL: <http://www.tkj.uw.edu.pl/art/pani-prezydent> [in Polish].
6. Kolodziejek E. (2005) Człowiek i świat w języku subkultur. [Human and the world in the language of subcultures] Szczecin, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 274 s. [in Polish].
7. Przybylska R. (2002) O najnowszym języku polskim. [About the newest Polish language.] Polonistyka, nr 9, s. 519 [in Polish].
8. Urban Dictionary. (2022) URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=online%20slang>
9. Wilkoń A. (2000) Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny. [Typology of linguistic varieties of contemporary Polish] Katowice: Uniwersytet Śląski, 117 s. [in Polish].
10. Młodzieżowe słowo roku (2022) [Youth word of the year] URL: <https://sjp.pwn.pl/mlodziejowe-slowo-roku/Regulamin;202302.html> [in Polish].